

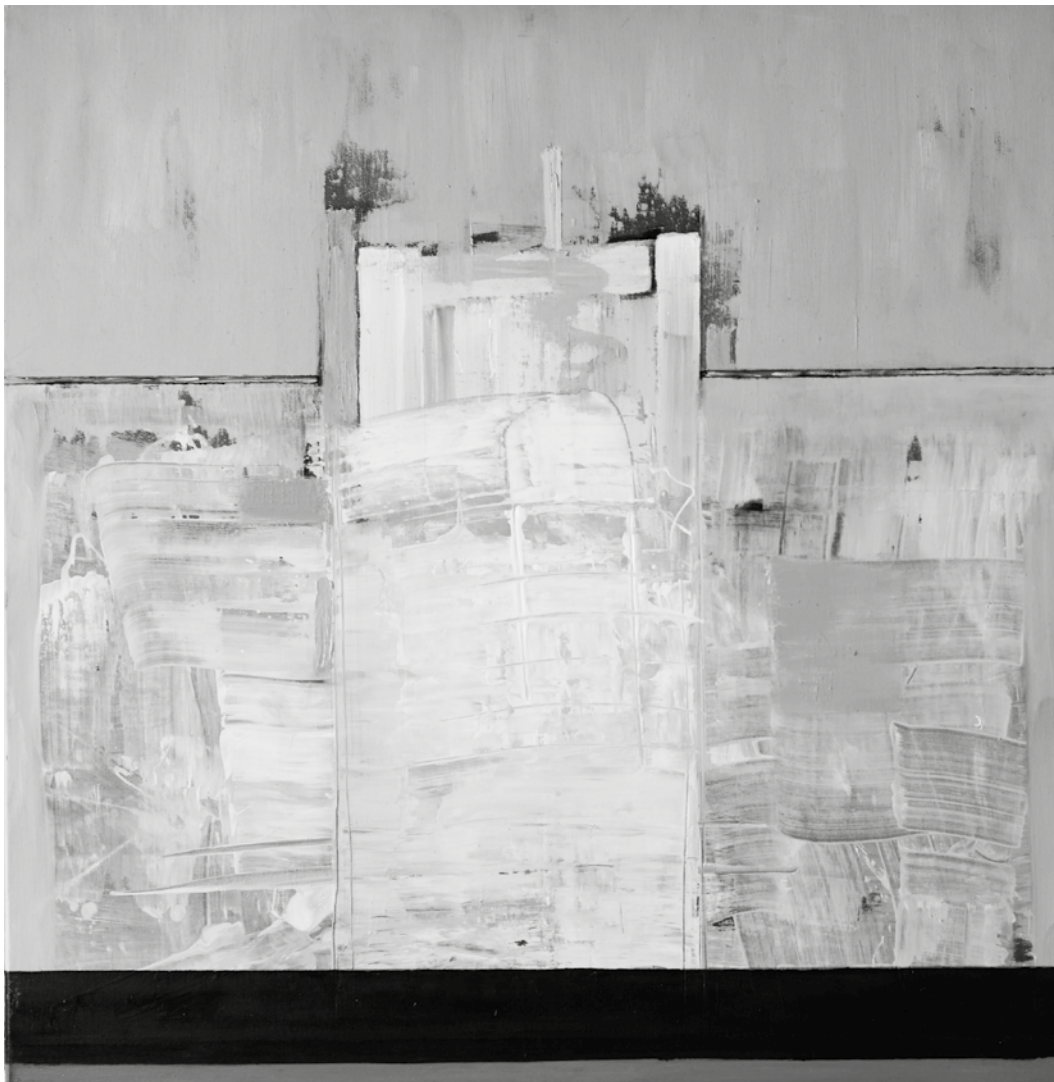

Kostyál László

Párizsba beszökött az ősz... Meg a Guszti...

Nagy Kálmán párizsi kiállításáról

A zalaegerszegi Nagy Kálmán festőművész (alias Guszti) az utóbbi időben – bár már nem igazán fiatal ember – minden korábnál pörgősebb tempót diktál magának. Szervez, tárgyal, levelez, telefonál, alkotásra csak a töredék időkből marad ideje. E töredék idők kihasználásának eredményességét ugyanakkor kiállítási szerepléseinek intenzitása mutatja. Az idén ősszel Budapesten a Dob utcai Unio Galériában, Szegeden a REÖK palota Horizont című tárlatán, a zalaegerszegi Gönczi Galériában pedig retrospektív tárlat keretében kerültek vagy kerülnek bemutatásra alkotásai. És persze amint a jelen írás címéből is következik, Párizsban. A francia fővárosból az éppen három évtizede rendszeresen megrendezett Portes Ouvertes des Artistes de Ménilmontant című, több helyszínen párhuzamosan rendezett

NAGY KÁLMÁN: Várfok

kiállításra hívták meg, ahol szeptember 23-26-ig Martine Frédérique Hatier és Lengyel Jenő Pál festőművészekkel közösen, 20 nagyméretű festményével mutatkozott be a 15 Rue Villiers de l'Isle Adam alatti galériában. A kiállítást évről évre a Ménilmontant negyed lokálpatrióta művészei szervezik, akiknek összefogása korábban nagyban hozzájárult a negyed lelketlen modernizációjának megakadályozásához és hagyományos miliójének megőrzéséhez.

A kiállítás plakátján Nagy Kálmán művésze mint „*non figurative painting*” került meghatározásra, a bemutatott képeit tekintve

azonban a helyzet közel sem ennyire világos. Abban az esetben legalábbis semmiképpen sem, ha a nonfigurativitást az egyértelműen felismerhető, vagy mondjuk így: mimetikus jelleggel megfestett motívumok teljes hiányával határozzuk meg. A részéről kiállított képek a figurativitás mezsgyéjén egyensúlyoznak, azt hol az egyik, hol a másik oldalról közelítve. És bár Nagy Kálmánnál megszokhattuk, hogy nem követ egyetlen, konzekvensen fejlődő-alakuló vonalat, hanem igazi kísérletező művészként rendkívül változatos eszköztárat alkalmaz mondanivalója kifejezéséhez, a pri-

mer látvány, vagyis a felszín mögötti, filozofikus és emocionális megközelítés ugyanakkor mégis nagyfokú következetességet mutat. A művész nem szereti a talányokat, a – művészi mondanivaló tekintetében – sokféle, olykor hanyatt-homlok ellentétes képértelmezési lehetőségeket. A befogadóval történő vizuális párbeszéd elindulásához a színek és/vagy egyes konkrét képi jelek, illetve motívumok mellett a címadással is fontos kulcsot ad a szemlélő kezébe. Ennek segítségével a művész egyértelműsíti narratíváját, ugyanakkor nyitva hagyja a kaput az ettől eltérő, egyéni asszociációkon alapuló percepció előtt is.

Nagy Kálmán képei három forrásból táplálkoznak. Az egyik a primer látvány elemeinek felhasználásával, elvonatkoztatásával és redukálásával operáló absztrakció, a másik a neokonstruktív, feszes komponálásmód, míg a harmadik egy lágyabb, líraibb, a színeket és tónusokat gazdagon keverő, a kontrasztokat bátran hangsúlyozó megközelítés. E három összetevő közül hol az egyik, hol a másik mutatkozik dominánsnak, azonban – legalább látens módon – folyamatos a jelenlétük.

A képek egyik vissza-visszatérő alapélményét a horizont felett megjelenő végtelen távlatok képezik. Nyilvánvaló, hogy ennek a megnyíló végtelennek filozofikus értelme van a festő számára, s jelenti egyben a mindenséget vagy a teljességet is. Az előtér több esetben egy fekete sáv (...*És csend... és hó...*; *A Föld nevű bolygó*; *Navigare*) – egy vízszintes, kék egyenessel, mint horizontvonallal határoltan –, amihez képest a különböző tónusértékeket hordozó, alapvetően szürke égbolt világosnak tűnik. A szürke boltozaton különböző égitestek – távoli nap, Föld, csillagok – jelennek meg, voltaképpen ugyanazt a filozofikus tartalmat boncolgatva: az egyes ember a mindenség viszonylatában egyetlen apró, ám kitüntetett pontot jelent. Ugyanez az érzés e csaknem monokróm megfogalmazások mellett hasonló kompozíciós elvek mentén, de immár erőteljes kolorittal is több alkalommal feltűnik (*Aranyhíd*; *Hajnal*; *Indián nyár*). A *Neverending Story*t redukált színvilága e vonulat előbbi képeivel társítaná, azonban a szürke

NAGY KÁLMÁN: Emlék

ég alatti horizont lefelé görbül, s ezzel a globus görbületét tükrözi, a sápadt napkorong alatt pedig egy felhőn pihenő, plasztikusan megfeszített, kicsiny gyöngy képez meseszerű csavart képen. A *Wearenotalone* esetében az előtéri fekete sávja fölött színesen villódzó égbolton kis kék égitest tűnik fel, körülötte rejtélyes kanyarodó vonalak, barázdák utalnak valamilyen titokzatos, ki nem mondott jelenlétre.

Ugyancsak rokon egymással az *Emlék* és a *Zárda* című kompozíció is. Bár színviláguk, s ezáltal hangulatuk is erősen eltérő, mindkettő szakrális épületelemeket (ajtók, ablakok, kereszt stb.) hordoz. Töredékeket, melyek mintegy csak laza kohézióval bíró emlékfoszlányokként jelennek meg előttünk. Az előbbi esetében különös jelentőséggel bír a meleg (narancssárga) külső és a hideg (kék-fekete) belső szféra éles kontrasztja. E két képhez és az előbbi vonulathoz egyaránt kapcsolódik a *Várfok*, ahol a legelső piros és az előtér szélesebb fekete sávja fölötti raszteres, homoksárga, a vászon szélességét kitöltő téglalapról domboldalra, a belőle kinövő fehérés tömbből várszerű épületre asszociálunk, ami fölött – felső sávként – a kék ég ragyog.

A horizontális, párhuzamos egyenesek köz-

ponti képépítő szerepe más alkotásokon is előfordul (*Fények a Dunán; Underthesea; Vénusz*), s e vonalak egyike minden esetben a horizontot jelképezi, vagyis valamilyen konkrét, háromdimenziós térbe helyezi, illetve helyezné a nézőpontunkat, azonban e konkrét térérzetet a képmező jelentős részét kitöltő, s ilyen jellegű tartalmat nem hordozó sávok megtörik. A külső és a belső valóság elemei ezáltal keverednek, illetve egyszerre, egy felületen jelennek meg, egyértelműen szurreális jelleget kölcsönözve a képeknek.

Nagy Kálmán párizsi kollekciójának néhány képe líraibb elvonatkoztatást hordoz, és nélkülöz minden mimetikus motívumot. A *Remény* vibráló, összetett színvilágával bonyolult, végkicsengésében pozitív lelkiállapot tükröz. A *Van Gogh-hoz* elvont motívumának és részben átfestettnek ható felületének felszínén írott szöveg, levélrészlet jelenik meg, a kalligrafikus vonalaknak a festett képelemekkel azonos esztétikai szerepet kölcsönözve. A *Hipnózis* álomszerű, absztrakt motívuma akár figurális

asszociációkat is ébreszthet, kétféle értelmezési lehetőségével is tükrözve a hipnotikus állapot kettősségét.

A zalaegerszegi festőművész párizsi meghívása azt mutatja, hogy a vidéki Magyarországról is van mód részt venni az európai művészeti diskurzusban. Nagy Kálmán releváns mondanivalóval bír, amire immár a francia közönség is felfigyelt. Ékes bizonyítéka ennek, hogy meghívást kapott Nizzába, egy következő kiállításon való részvételre is. A közönség szemében is hitelesen tükrözi vissza napjaink életérzését, és a mai, meglehetősen felfordult világunkban minden hiteles hang meggyőzően cseng.

NAGY KÁLMÁN: Remény

